

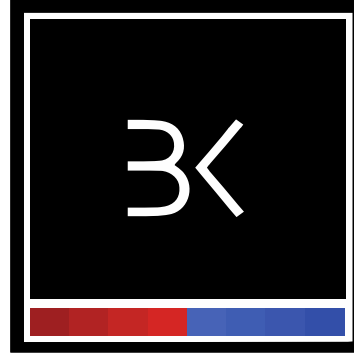
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

19 Mayıs / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

19 Mayıs 1919

«104 yıl evvel yeni Türkiye'nin ilk mareşali ama kuşkusuz ünlü savaşçılarla dolu milletin geleneğini arkasında taşıyan genç komutan Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a çıktı.*»

* İlber Ortaylı'nın Hürriyet Gazetesi'nde 19 Mayıs 1919 kurtuluşun ilk adımı başlıklı ve 17 Mayıs 2020 tarihli makalesinin giriş cümlesinden...

Seçim ikinci tura kaldı, dengeler değişiyor mu?

- ❑ 14 Mayıs'ta yapılan seçimlerde Cumhurbaşkanı adayları 50+1 barajını geçemeyerek, seçimi 28 Mayıs tarihindeki ikinci tura bıraktı.
- ❑ Milletvekili seçimlerinde Cumhur İttifakı'nın Millet İttifakı'na göre daha fazla vekil çıkartması ve 50+1'i yakalayamasa da Cumhur İttifakı adayı Cumhurbaşkanı'nın Millet İttifakı adayı Sn. Kılıçdaroğlu'ndan yüksek oy alması,
- ❑ Ata İttifakı Cumhurbaşkanı adayı Sn. Oğan'ın yüzde 5,28'lik bir oy oranına ulaşmış olması ve toplam muhalefetin Cumhurbaşkanlığı dağılımında mevcut iktidardan daha yüksek bir yüzdeyi ifade etmesi, 2. tur seçimi için tarafların yeni bir strateji oluşturmasını gerekli kıldı.
- ❑ Haftanın son gününde Millet İttifakı'nın cumhurbaşkanı adayı Kemal Kılıçdaroğlu, Zafer Partisi lideri Ümit Özdağ'ı ziyaret etti. Özdağ, politikalara yönelik sorular sorduklarını ve yanıtlarını değerlendireceklerini belirterek, "Kısa süre içinde Türk kamuoyuna kararımızı açıklayacağız" değerlendirmesinde bulundu.
- ❑ Diğer taraftan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sn. Oğan'ı Dolmabahçe'deki çalışma ofisinde kabul etti ve 1 saatlik görüşmenin ardından toplantının bittiği açıklaması yapıldı.

Kredi kartı limiti seçim engeline takıldı!

- ❑ Bu hafta ikinci tura kalan seçimlerin yarattığı belirsizliğin piyasalarda oldukça fazla hissedildiği, diğer taraftan da Liralaşma kapsamındaki düzenlemelerin hız kesmeden devam ettiği bir süreç yaşandı.
- ❑ Pazartesi günü TCMB, menkul kıymet tesisine ilişkin uygulama talimatında değişiklik yayımladı. Bankadan yapılan açıklamada müşteri bazında kredi kartı limiti belirli bir tutarın üzerinde olanlar için bireysel kredi kartlarıyla yapılan nakit çekimi ve kuyum harcamalarının kredi türüne göre yüzde 30 oranında menkul kıymet tesisine tabi olmasına karar verildiği belirtildi.
- ❑ Yapılan açıklamada söz konusu değişikliğin 16 Mayıs 2023 tarihinden itibaren yapılan kuyum harcamaları ve nakit çekimler için geçerli olacağı kaydedildi.
- ❑ Ardından bu limitin 15 bin lira ile sınırlandırıldığı bilgisi alındı.
- ❑ TCMB, bu kararı ile hane halkının kredi kartı harcamalarının döviz ve altına yönelmesinin önüne geçmeyi amaçlıyordu zira son aylarda uygun faizli olan kredi kartı limitleriyle serbest piyasadan altın ve döviz alımı yapılarak, hem bu alana istenmeyen bir talep yaratılıyordu hem de piyasadaki alım satım makasının açılması gibi anomaliler oluşuyordu.
- ❑ Bu karar bazı bankaların beklenildiği üzere kredi kartı kullanımında sert uygulamaya gitmesine neden oldu aynı zamanda nakit sıklığının daha da çok artacağı gerekçesi ile tartışmalara yol açtı ve geri adım atılmak zorunda kalındı.
- ❑ Bankalara gönderilen yazıda, "Başkanlık makamı talimatı kapsamında, bireysel kredi kartları vasıtasıyla yapılan kuyum harcamaları ve nakit çekimlerinin kredi türüne göre menkul kıymet tesisinden hariç tutulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir." denildi.

Kredi ve dövize ulaşmada sorun yaşanıyor

- ❑ Türkiye ekonomi modeline geçişle beraber ağırlıklı olarak uygulanmaya konulan Liralaşma politikası banka bilançoları ve KKM enstrümanı üzerinden uzunca bir süredir kuru baskılamakta.
- ❑ Seçim sathı mahalline girilmesi ile beraber döviz ve altın talebinde artışın da meydana gelmesiyle TCMB tarafından bu baskının dozunun da arttırıldığını gördük.
- ❑ Seçimin ikinci tura kalmasıyla beraber ise bankacılık sisteminin adeta kendine bir kalkan örerek, kredileri durdurduğu, yine Liralaşma baskısı ile beraber azalan fiziki döviz aktarımının da bir süredir piyasada kıt ve çoklu kurla bulunan döviz ödemelerinde aksaklıklar yarattığı görüldü.
- ❑ Sonuç olarak KKM hem tutar hem de faiz bazında artış kaydederken, bir taraftan da artan mevduat faizi ile birlikte ucuz kredi & menkul kıymet taşıma zorunluluğu arasında gidip gelen bankalarda kullanılan kredi tutarının azalması reel kesimi ciddi manada bir nakit darboğazına sokmuş durumda...
- ❑ Ancak bu durumun 2. tur seçimlerin sonuçlanmasının ardından düzeleceğini ümit etmekteyiz zira aksi durum, sürdürülemez bir ekonomi tablosunu önümüze çıkarabilir.
- ❑ Ayrıca bu tip geçiş dönemlerinin piyasa açısından da en manipölasyona müsait ve kırılgan zamanlar olduğu unutulmamalıdır.

CDS, seçim sonucunu fiyatladı

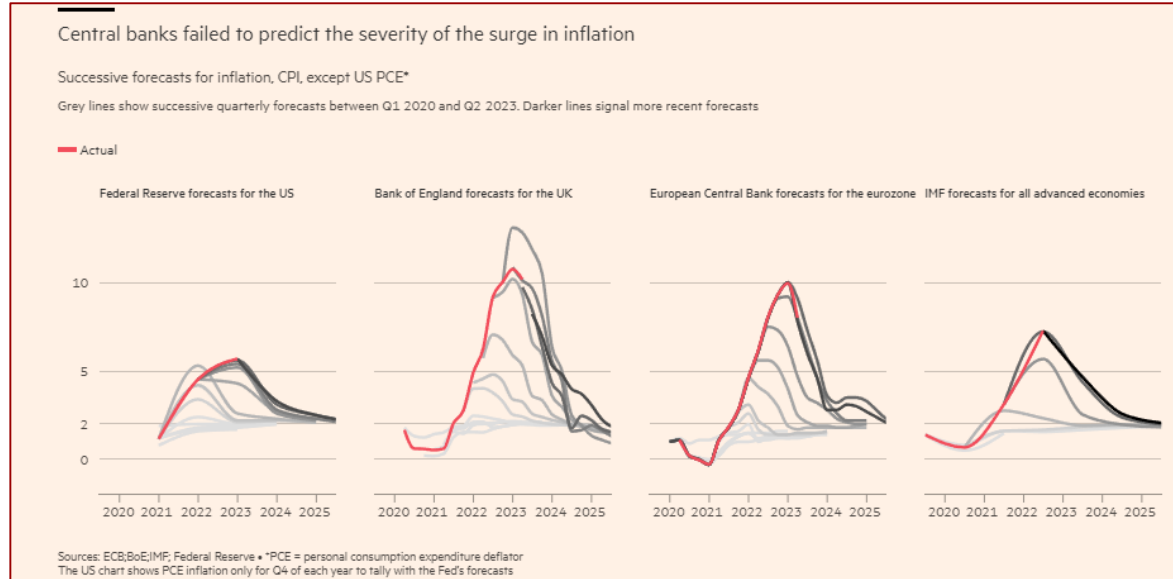
- ❑ Seçimler olur da Türkiye'nin risk primi dalgalanmaz mı? Türkiye , en kritik seçimini yaparken dış piyasaların finans kurumları da art arda gelen değerlemeleriyle kur, faiz oranı, enflasyon ve büyüme gibi parametrelere ilişkin projeksiyonlarda bulundu.
- ❑ Bu projeksiyonların yaratmış olduğu algı ve piyasa tepkisinin de etkisiyle bir takım pratikleri ise şimdiden yaşamış bulunuyoruz.
- ❑ İlk seçimden üç gün önce Memleket Partisi'nin Cumhurbaşkanı adayı Sn. İnce'nin adaylıktan çekilmesi kamuoyunda Millet İttifakı adayı Sn. Kılıçdaroğlu'nun ilk turda seçimleri kazanacağı algısı yarattı.
- ❑ Bu durumun piyasadaki tepkisi CDS puanında düşüş ve borsada yabancı alımıyla yükseliş biçiminde idi.
- ❑ Ardından seçimlerin ikinci tura kalacağına anlaşılması üzerine ise bu defa tersine bir tepki oldu; CDS bir ara 640 puanın üzerine çıktı, borsada çıkış yaşandı...
- ❑ Seçimlerden sonra CDS ve borsadaki bu yüksek frekanslı volatilité bir bakıma yatışacaktır ancak asıl belirleyici olanın para politikasının yönü olduğu da söylenebilir.

Demografi ülke risk primlerini arttırıyor

- ❑ Pandemi ve Ukrayna savaşı başlamadan önce dünyanın iki temel sorunu vardı: İklim krizi ve göç
- ❑ Siyah kuğular bir tarafa bırakılacak olursa bu iki temel soruna bir de giderek yaşanan dünyanın demografisi sorunu eklenebilir.
- ❑ Fransa'da emeklilik yaşının sadece iki yıl yükseltilmesi nedeniyle meydana gelen halk ayaklanmasına karşın Macron'un bu konuda geri adım atamaması da aslında tam da bu nedenden..
- ❑ Yaşlanan nüfus, dünya çapında kamu maliyesini vuruyor ve derecelendirme kuruluşları, son faiz oranlarındaki artışların, yüksek emekli maaşları ve sağlık maliyetlerinin etkisini artırdığı konusunda uyarıda bulunuyor.
- ❑ Faiz oranları, bir nesildir enflasyondaki en büyük artışa yanıt olarak yükselirken, Moody's, S&P ve Fitch, kötüleşen demografinin şimdiden hükümetlerin kredi notlarını vurmaya başladığı konusunda uyarıda bulundu.
- ❑ S&P Global Ratings baş analisti Marko Mrsnik, bir S&P stres testine göre, borçlanma maliyetlerindeki tek bir yüzdeler artışı Japonya, İtalya, Birleşik Krallık ve ABD için borç/ gayri safi yurtiçi hasıla oranlarını yaklaşık yüzde 40 artıracığını belirtti.

BoE (İngiltere merkez bankası) müzesi hatalar festivali düzenledi

- ❑ Küresel merkez bankaları yaklaşık bir yıldır aşırı ve hızlı bir sıkı para uygulamasına karşın halen enflasyon hedefine yaklaşabilmiş değil.
- ❑ FT'a göre İngiltere merkez bankası, bu bağlamda enteresan bir vurgu yapmak için Edinburgh'un ünlü Hatalar Kütüphanesi'ne de atıfta bulunarak Londra'da bir etkinlik düzenlemiş.
- ❑ 1878'de City of Glasgow Bank'ın çöküşü gibi bankacılık iflasları da dahil olmak üzere geçmişin hataları ve krizleri hakkındaki bilginin geleceği planlama konusundaki desteğini amaçlayan programa bir dizi gazeteci ve akademisyen katılmış.
- ❑ Grafikte ise dünya çapında merkez bankacılarının zayıf tahminler yaparak, fiyat istikrarını korumadaki başarısızlıkları gösteriliyor. (Kırmızı çizgi gerçekleşen)

Fed başkanı Powell'ın açıklaması ve borç tavanı piyasayı gerdi!

- ❑ Jay Powell, "Finansal istikrar araçları bankacılık sektöründeki koşulları sakinleştirmeye yardımcı olurken, diğer yandan, buradaki gelişmeler daha sıkı kredi koşullarına katkıda bulunuyor ve muhtemelen ekonomik büyüme, istihdam ve enflasyon üzerinde baskı oluşturacak" dedi.
- ❑ Powell'ın bankacılık sektörüne yönelik zayıf koşulları ifade etmesi; Fed yetkililerinin faiz artışları konusunda karışık mesajlar vermesinin ardından gelmiş oldu.
- ❑ Diğer taraftan cumhuriyetçi müzakereciler, borç tavanının nasıl yükseltileceği konusunda Beyaz Saray ile yapılan görüşmeleri terk ederek, milletvekillerinin önümüzdeki ay olası bir ulusal temerrüdü önlemek için bir anlaşma üzerinde anlaşıp anlaşamayacakları konusunda belirsizlik yarattı.
- ❑ İki yıllık Hazine getirileri, 5 baz puan artarak yüzde 4.26'da sabit kaldı. 10 yıllık tahvilin getirisi ise kazançları yumuşatarak 0,03 puan artarak yüzde 3,67'ye yükseldi.
- ❑ Bu gelişmelerin ardından borsada kayıplar arttı ve vadeli işlemler piyasasındaki fiyatlamalar, yatırımcıların Fed'in Haziran'daki toplantısında faiz oranlarını yeniden artırması için yalnızca yüzde 22'lik bir şansa bahis yaptıklarını gösterdi. Cuma gününün erken saatlerinde, bu beklentiler yüzde 40 civarındaydı.

Haftadan kalanlar

- ❑ YSK'nın resmi sonuçlarına göre ilk turda Sn. Erdoğan yüzde 49,24; Sn. Kılıçdaroğlu yüzde 45,07 ; Sn. Oğan yüzde 5.28, Sn. İnce adaylıktan çekilmiş olsa da sayılanlar olmak üzere yüzde 0,41 oy aldı.
- ❑ EBRD Bölgesel Başekonomisti Roger Kelly, Türk lirasında büyük bir şok veya aşırı değer kaybı yaşanmaması koşuluyla Türkiye'de enflasyonun yıl sonuna kadar biraz daha düşmesini beklediğini ifade ederek, Türk bankacılık sektörünün küresel finansal koşullardaki değişikliklere karşı dirençli olduğunu söyledi.
- ❑ Bank of America'nın anketine göre Mayıs ayında resesyon ve kredi sıkışıklığı yaşanacağı endişesiyle yatırımcıların beklentileri kötüleşti ve nakite kaçış görüldü.
- ❑ Esad, 12 yıl sonra Arap Birliği Zirvesi'ne katıldı. Zirveye şahsi olarak katılan Ukrayna Başkanı Zelensky , katılımcı ülkeleri, kendi ülkelerinde yaşayan Müslümanların can güvenliği hakkında uyardı.
- ❑ G7 Zirvesi Japonya'da başladı, zirveye Ukrayna lideri Zelensky'nin de bizzat katılması bekleniyor. G7 liderleri, Ukrayna'ya destek verilmesinde tereddüt edilmeyeceğini ve Rusya'nın saldırganlığının başarısız kılınması için yeni adımlar atılacağına taahhüt etti.
- ❑ Fed üyelerinin son konuşmaları Haziran'da faiz artışı ya da sabit durma konusunda Fed içinde farklı fikirlerin olduğunu ortaya koydu.
- ❑ Eski yapı stokunun depreme karşı güçlendirilmesi kapsamında bakanlık tarafından açıklanan “Yarısı Bizden Kampanyası” ile ilk yılda 200 bin konutun dönüşüm maliyeti 313,5 milyar TL olarak hesaplandı.

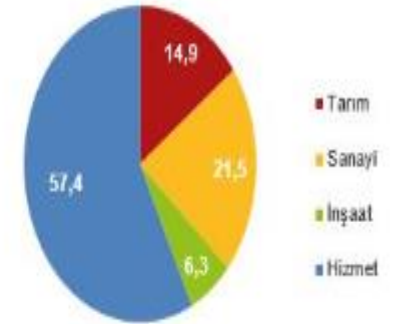
İşgücü İstatistikleri, I. Çeyrek: Ocak-Mart, 2023

- ❑ Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2023 yılı I. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 62 bin kişi azalarak 3 milyon 483 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,3 puanlık azalış ile %9,9 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %8,2, kadınlarda %13,4 olarak tahmin edildi.
- ❑ 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki çeyreğe göre 0,9 puanlık artış ile %19,9 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde %15,6, kadınlarda ise %27,6 olarak tahmin edildi.

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdamın sektörel dağılımı, 15+ yaş, (Bin kişi), I. Çeyrek: Ocak-Mart, 2023

	I. Çeyrek, 2023			Bir önceki çeyrek			Bir önceki çeyreğe göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	31 558	21 291	10 267	31 363	21 128	10 236	195	163	31
Tarım	4 689	2 752	1 937	4 804	2 766	2 038	-115	-14	-101
Sanayi	6 785	5 003	1 782	6 734	4 996	1 738	51	7	44
İnşaat	1 977	1 878	99	1 917	1 829	88	60	49	11
Hizmet	18 106	11 658	6 448	17 908	11 536	6 371	198	122	77

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdamın sektörel dağılımı (%), I. Çeyrek, 2023

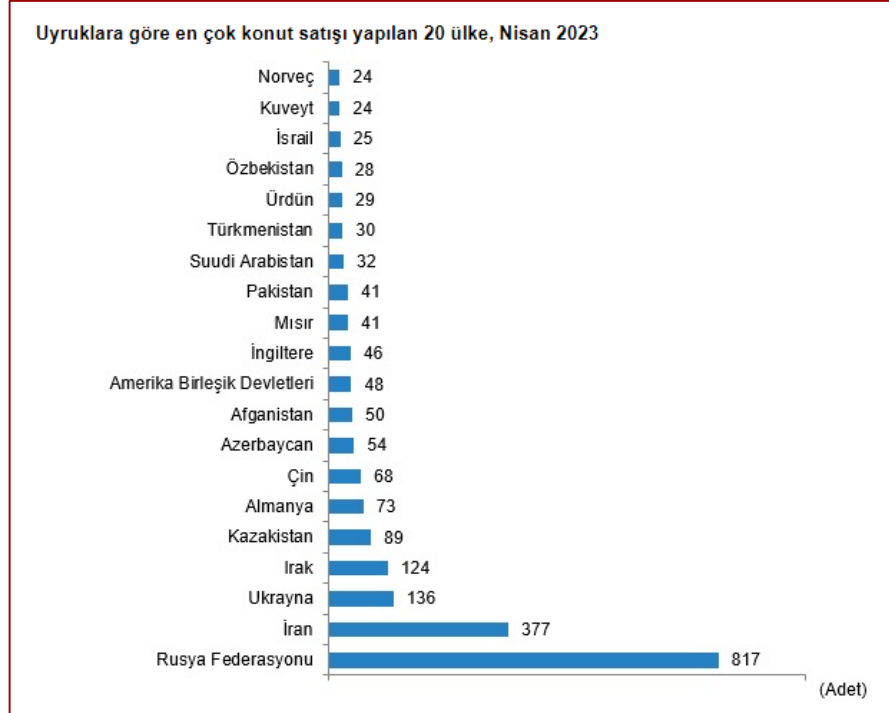

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Mevsimsel etkilerden arındırma yöntemi gereği geçmiş çeyreklere ilişkin tahminler revize edilerek yayımlanmaktadır.

Konut Satış İstatistikleri, Nisan 2023

- ❑ Türkiye genelinde konut satışları Nisan ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %35,6 azalarak 85 bin 652 oldu. Konut satışlarında İstanbul 13 bin 944 konut satışı ve %16,3 ile en yüksek paya sahip oldu. Satış sayılarına göre İstanbul'u 10 bin konut satışı ve %11,7 pay ile Ankara, 4 bin 960 konut satışı ve %5,8 pay ile İzmir izledi. Konut satış sayısının en az olduğu iller sırasıyla 22 konut ile Ardahan ve Hakkari, 53 konut ile Bayburt oldu.
- ❑ Yabancılara yapılan konut satışları Ocak-Nisan döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %35,1 azalarak 13 bin 483 oldu.

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi, Nisan 2023

- ❑ Tarım-ÜFE'de (2015=100), 2023 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre %2,32 azalış, bir önceki yılın Aralık ayına göre %17,72 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre %71,52 artış ve on iki aylık ortalamalara göre %134,06 artış gerçekleşti.
- ❑ Sektörlerde bir önceki aya göre, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde %2,51 azalış, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde %0,49 artış ve ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde %3,16 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre çok yıllık bitkisel ürünlerde %16,56 azalış, tek yıllık bitkisel ürünlerde %0,43 azalış ve canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde %5,78 artış gerçekleşti.

